

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

REMISSVAR

Bättre studiestöd till äldre, SOU 2018:3

Utredningen föreslår att

- 1) åldersgränsen för studiemedel höjs från 56 till 60 år
- 2) nedtrappningen i rätten att låna börjar vid 51 år (istället för 47 år) och slutar vid 60 år
- 3) åldersgränserna för återbetalning höjs eftersom åldersgränsen för att få studielån höjs. Studielån som inte har betalats vid utgången av det år då låntagaren fyller 71 år skrivs av.
- 4) studerande som är 40 år eller äldre kan få studiemedel längre tid än vad veckogränserna (240 veckor för studier på eftergymnasial nivå) medger om det gått mer än tre år sedan den studerande senast bedrev studier med studiemedel. Det gäller om det finns arbetsmarknadsskäl eller andra särskilda skäl. Förslaget är ytterligare 80 veckor för studier på eftergymnasial nivå.

Saco tillstyrker förslagen.

Utredningen diskuterar även om det finns behov av att införa en ytterligare deltidnivå som möjliggör studiemedel för en studieomfattning som understiger 50 procent av heltid. Utredningen visar att det skulle innebära relativt lite pengar för en individ och sannolikt ha en mycket liten studierekryterande effekt. Utredningen anser därför att det inte bör införas en ytterligare deltidnivå.

Arbetsgivare bör ansvara för den här typen av kortare utbildning. Men många arbetsgivare tar inte det ansvaret. Saco anser därför att det bör införas ytterligare en deltidnivå.

Kommentarer

Samhället tjänar på att människor studerar tidigt i livet och att kunskaperna snabbt kommer till användning på arbetsmarknaden. Studiemedlet minskar kostnaderna för studier och underlättar utbildningsvalet. Ju snabbare studenter blir klara med sina studier desto bättre för samhället. Därför är studiemedlet utformat för yngre studenter, vilket också är rimligt.

Men arbetsmarknaden förändras och behoven av utbildning bland äldre kan öka framöver. Utbildningsnivån i samhället är hög och risken finns att även personer med god utbildningsbakgrund kan påverkas av en strukturell

förändring av arbetsmarknaden. Den tekniska utveckling påverkar numera även högskoleutbildade och det är möjligt att de som drabbas negativt på sikt kan behöva ytterligare högskolestudier för att komma vidare till andra jobb. Därför finns det behov att utveckla studiemedlet för att stödja även äldres utbildningsbehov. Men förändringar av studiemedlet får inte påverka unga människors incitament för studier, som exempelvis att senarelägga sina studier, eller skapa en överefterfrågan av studier bland äldre. Utredningens förslag tar hänsyn till den problematiken.

En annan avvägning är mellan arbete och studier. Utgångspunkten är att studier ska bedrivas på heltid, men det finns också möjlighet att få studiemedel för studier på halvtid. Dessutom är det tillåtet att ha vissa inkomster samtidigt med studiemedel. Detta så kallade fribelopp varierar beroende på studietakt och antal studieveckor, samt är relativt högt. I perspektiv av detta, samt att det är en liten andel äldre som studerar gör att det inte finns några starka skäl till en ytterligare halvtidsnivå. Men en ytterligare deltidnivå kan underlätta studievalet i synnerhet för personer med relativt låga inkomster. Därför bör den införas.

Förhållanden på arbetsmarknaden kan snabbt förändras och ny teknik kan medföra att yrken slås ut och försvinner. Då kan även äldre och erfarna drabbas och behoven av ytterligare studiemedel för äldre öka. I en sådan situation skulle departementet kunna överväga ett förstärkt studielån för äldre som väljer att studera heltid och ställer om till yrken med stor kompetensbrist. Det bör utredas om det finns skäl för ett sådant förstärkt lån.

Saco anser också, att det som Läkarförbundet påtalar är rimligt att höja veckogränsen för studiemedel i samband med att läkarutbildningen förlängs. Se remissvar från Sveriges läkarförbund.

Se även remissvaren från DIK och Akademikerförbundet SSR som lyfter flera viktiga aspekter kring finansieringen av äldres utbildning.

Med vänlig hälsning

Sveriges akademikers centralorganisation

Lena Granqvist

Håkan Regné